

ВВП В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ. ДИНАМІКА ВВП УКРАЇНИ

Журавльова Т.О.

кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри
економіки та моделювання ринкових відносин

Пономаренко В.І.

студентка 3 курсу напряму підготовки «Економічна кібернетика»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Центральним показником Системи національних рахунків (СНР) є валовий внутрішній продукт (ВВП). Це один із найважливіших показників розвитку економіки, основний показник сумарного обсягу виробництва товарів та послуг за певний період.

Тема сутності ВВП, його характеристика, місце в СНР та оцінка динаміки знайшла своє відображення у публікаціях таких вітчизняних авторів, як А. Ю. Васіна, А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, О. В. Дзюблюк, П. С. Єщенко, Т. Л. Желюк, А. М. Колош, В. О. Мандибура, І. Г. Манцуров, А. Ф. Мельник, Т. М. Попович та інші. Однак постійного моніторингу та аналізу потребує динаміка ВВП України задля подальшого розвитку економіки країни.

ВВП – показник, який відображає сукупну ринкову вартість усіх товарів та послуг, створених на території даної країни як громадянами, так і іноземцями протягом певного періоду часу для споживання, експорту та накопичення. Він одночасно враховує сукупний дохід усіх суб'єктів національної економіки і загальний обсяг витрат на виробництво усіх товарів і послуг. Це дозволяє проводити всеохоплюючий облік результатів економічної діяльності у межах усієї країни, що здійснюється через СНР. Вона дає змогу отримати цілісне представлення про рух національного продукту у формі доходів, дати характеристику міжгалузевим зв'язкам, фінансовим та перерозподільним потокам.

ВВП в СНР розраховується в поточних ринкових цінах. Тому він оцінює номінальну величину сумарного обсягу річного виробництва. Для врахування впливу інфляції на величину номінального ВВП необхідний показник, що дає кількісну оцінку зміни рівня середніх цін на товари і послуги. Цей показник називається дефлятором ВВП. Він враховує зміни цін по найширшому колу товарів і послуг споживчого та інвестиційного призначення. На базі даних про значення номінального ВВП і величини його дефлятора розраховується реальний ВВП, що характеризує фізичний обсяг виробництва.

Проаналізуємо динаміку ВВП України за період 2007-2016 рр. [1, 2].

Таблиця 1

ВВП України в 2007-2016 рр.

Роки	Номінальний ВВП, млн. UAH	Зміни до попереднього року, млн. UAH	Зміни до попереднього року, %	Номінальний ВВП, млн. USD	Зміни до попереднього року, млн. USD	Зміни до попереднього року, %
2007	751 106			142 719		
2008	990 819	239 713	+31,9%	179 992	37 273	+26,1%
2009	947 042	-43 777	-4,4%	117 228	-62 764	-34,9%
2010	1 120 585	173 543	+18,3%	136 013	18 785	+16,0%
2011	1 349 178	228 593	+20,4%	163 160	27 147	+20,0%
2012	1 459 096	109 918	+8,1%	175 781	12 621	+7,7%
2013	1 522 657	63 561	+4,4%	183 310	7 529	+4,3%
2014	1 586 915	64 258	+4,2%	133 503	-51 505	-28,1%
2015	1 988 544	401 629	+25,3%	90 615	-41 190	-30,9%
2016	2 383 182	394 638	+19,8%			

Джерело: сформовано автором на основі даних [1, 2]

* Примітка. За 2014-2016 рр. без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя та частини зони проведення АТО

Як видно із таблиці, існує відносно постійна (окрім періоду світової економічної кризи 2008 р.) тенденція номінального ВВП України в гривнях до зростання. Оскільки номінальний ВВП розраховується за цінами, що діють на момент операції, його зростання не обов'язково свідчить про позитивні зміни в економіці країни і, як наслідок, зростання життєвого рівня населення. Ці зміни можуть відбуватися внаслідок як зростання виробництва, споживання товарів і послуг, так і внаслідок зростання цін.

З метою усунення впливу даного фактора необхідно розглянути ВВП в доларах США. В даному випадку можна помітити зменшення ВВП не тільки в період світової економічної кризи 2008 р., а й у 2014-2015 рр. З наведеної таблиці видно, що з 2010 по 2013 рр. обсяг ВВП у доларах США мав тенденцію до щорічного зростання. До того ж в цей період індекси фізичного обсягу нижче 100% не знижувалися. Таким чином, обсяг реального ВВП кожний наступний рік був рівним або перевищував значення номінального ВВП попереднього року, що свідчить про незначне, але все ж зростання економіки України.

Ситуація суттєво змінилася у 2014 році. Як бачимо, зростання обсягу номінального ВВП у гривнях у порівнянні з 2013 р. склало 64 258 млн. грн., або 4,2%, в той же час обсяг номінального ВВП у доларах США в 2014 р. зменшився на 51 505 млн. дол., або на 28,1%. Тенденція збільшення номінального ВВП разом зі скороченням реального продовжилася й у 2015 р. Так, у 2015 р. обсяг номінального ВВП у гривнях зріс на 401 629 млн. грн., або 25,3%, а у доларах США – впав на 41 190 млн. дол., або 30,9%. У 2016 р. обсяг номінального ВВП у гривнях зріс на 394 638 млн. грн., або 19,8% [1, 2].

Такі значні перепади відбуваються під час інфляції у зв'язку з ростом цін на товари та послуги і одночасно скороченням обсягів виробництва і споживання останніх. В результаті спостерігається зниження купівельної спроможності населення та падіння рівня життя.

Рис. 1. Діаграма змін ВВП України до попереднього року за період 2008-2016 рр. у відсотковому вираженні

Джерело: сформовано автором на основі даних [1, 2]

* Примітка. За 2014-2016 рр. без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя та частини зони проведення АТО

Діаграма змін ВВП України до попереднього року за період 2008-2016 рр. у відсотковому вираженні (рис. 1) є прямим підтвердженням висновків до наведеної вище таблиці.

Ситуація, що склалася, вимагає з боку уряду негайних дій, пов'язаних із забезпеченням макроекономічної стабільності фінансового сектора, детінізацією економіки, сприянням і максимальним заохоченням підприємницької діяльності, введенням адекватних банківських інструментів для фінансування нових проектів, а також підтримкою експортної діяльності.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: офіційний сайт – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. The World Bank [Електронний ресурс]: офіційний сайт – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>.

СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

Дуна Н.Г.

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства

Тернюк Д.В.

Студент 6 курсу магістратури, напрям підготовки «Економіка»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
м Харків, Україна

Актуальність теми. У сучасному світі існує нерозривний зв'язок між соціально-економічним розвитком країни і якістю життя, для високих стандартів